

NAS GLAS

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev

za Slovenijo v Ljubljani.

Cena posamzne številke 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Četrtna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

Oglasi po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, pokrajinska uprava oddel. za soc. politiko. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/1. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Fr. Zelenik:

Ob novem letu.

Zopet je preteklo eno leto in koledar nam kaže novo letnico. Navada nam ob ti priliki vzbujaja komaj več kot prozaične in trivialne občutke: svetkujemo Silvestrovo, častitamo drug drugemu in si želimo veselo novo leto. Staro leto nam rišejo kot starčka, ki se poslavlja o dnas, novo leto pa kot dete ali mlado deklico, žareče v vseh čarih mladosti. Novo leto pozdravljamo živahno in se nadajamo od njega vsega dobrega, da ga ob njegovem koncu ravno tako hladno odslovimo, kakor vse njegove prednike.

Tok čas aje človeškemu umu nekaj nepojmljivega. Sto- in stoletja se trudijo pesniki in misleci, da bi dohnali bistvo časa, ali njihov trud je brez uspeha. J. Scheffler (Angelus Silesius) je napisal:

»Zeit ist wie Ewigkeit und Ewigkeit wie Zeit,
So Du nur selber nicht machst einen Unterscheid.«

Naučili smo se merjenja časa, ali njegovo jedro nam je neznan. Urarji so izumili najpopolnejše instrumente, s katerimi merimo čas, pratikarji so nam razdelili čas na leto, mesece, dneve in še manjše količine, ali problemu smo se približali le navidezno. Razsodno modroslovje nam neukom na to uganko odgovarja z zagonetnimi odgovori in ga primerjajo s prostorom. Ali o prostoru imamo vendarle kolikortoliko konkretne pojme, da si ga moremo predstavljati, a pojma časa si ne moremo predstavljati s svojimi čuti. Nevidni tok donaša val za valom, val za valom se razblinja, mi čutimo njih valovanje in šumljanje, a toka ne vidimo. Vse modrijanstvo od Aristotela in Plata pa do Kanta se je trudilo, da bi razrešilo to večno uganko, ali danes smo ravno tam, kjer so bili pred tisoči leti.

Fichte je postavil »jaz« na središče svoje ga modrovanja. S tem se je polastil mnenja starega Heraklita, ki je rekel da je človek mera vseh stvari. Mišljenje sedanosti pa se ne peča rado s preteklostjo, raje se oprijema

realnih oblik sedanosti. Neradi zremo v preteklost, ker je žalostna, raje gledamo v prihodnost. Prihodnost je kakor zastor, pred katerim stojimo in ki nam zagrinja dogodke, katere bomo morali doživeti. Ne poznamo bodočnosti, vemo le to, da bo težka, ker nam je zapustila svetovna vojna strahotne gospodarske posledice, veliko težje, kot so si jih predstavljali tudi najdalekosežnejši državniki. — Spomnimo se, kako so ob izbruhu svetovne vojne trdili angleški državniki, da bo vojna trajala pet let, njen posledice pa bomo čutili 10 let. Neverjetno smo majala takrat z glavami in smo raje verjeli pruskemu Viljemu, ki je rekel svojim vojakom: »Bevor das Laub vom Baume fällt, seid ihr zu Hause.« Bil je slab prerok. Petkrat je padlo listje z drevja, preden je končala vojna. Prav so napovedovali angleški državniki in bojimo se, da se bo tudi drugi del njihovega prorokovanja izpolnil. Teče že peto leto po svetovni vojni, ali njene posledice postajajo v razdeljeni Evropi dan za dnevom težje.

Maks Mordau:

Politična laž.*

Samo da pogledamo politično vrvenje od blizu in premostrimo njegove posameznosti, spoznamo, kakšna laž je teorija parlamentarizma napram praksi.

Kako se postane poslanec? Da bi prišli volivci k modremu in dobremu someščanu in ga prosili, da naj jih zastopa v parlamentu, to se zgodi morda na desetletja enkrat in le pod vplivom gotovih okoliščin, ki navadno cropajo ta postopek navidezne idealnosti. Stranka mora imeti gotov interes na tem, da sprejme mandat ta odlični mož; morda zato, ker je v njeno korist, da se diči z njegovim imenom, morda tudi zato, da ne bi dobil dobitno volilno okrožje nevaren nasprotnik. V tem primeru je seveda stvar takšna, da se poslužim modernega izražanja, da se dela reklamo za ime, katerega nosilec se ne poteguje zato, in da so izrekli volivci iz svojega nagiba zaupanje zaslugam, ki ne beračijo za priznanje in mandat pripade v resnici najboljšemu kakor zahteva to teorija. Navadno pa se izvrše dogodki drugače. Častihlepnež stopi pred svoje someščane in jih poizkuša prepričati, da gre njemu bolj kakor vsakemu dru-

gemu njihovo zaupanje. Iz kakšnih nagibov stori to? Ali zato, ker stremi po tem, da bi koristil splošnosti? Kdo bi to verjel! Ljudje, v katerih bi bilo čustvo solidarnosti z ljudstvom, z vsem človeštvom tako živo, da bi jih to sililo, da iščejo uteho temu čustvu v delu in žrtvovanju za splošnost, taki ljudje so v naši dobi prav redki; poleg tega je pa dejstvo, da so take idealne narave prav rahlotne in občutljive za vsako surovo in podlo postopanje. In take narave naj bi prevzele prostovoljno vse duševne in telesne zopernostivolivnega boja? Nikdar! Takšni ljudje lahko trpe in umro, a nezmožni so, da bi delali banalne komplimente topi masi volivcev. Oni pač lahko brez izgleda na zaslužek in priznanje store to, kar smatrajo za svojo dolžnost, a nemogoče jim je, da bi peli sami sebi hvalo v bučnih frazah. Navadno se zatekajo z neko boječnostjo, katero pa nazivljajo mnogi prevzetnost, v ozki krog enakomislečih in se ogibajo surovega meteža v javnem življenju. Reformatorji in učeniki gredo pač včasih med množico, da jo poučujejo, da razgrnejo njene napake, da jo iztrgajo iz ukoreninjenih navad, ne pa da bi se jej laskali, da bi jo utrdili v njenih zmotah in da bi jej s sladkimi besedami pripovedovali to, kar rada sliši. Zato so bolj pogosto kamenjani kakor obmetavani s cvetjem. Wycliff in Knox, Hus in Luther, Arnošt iz Brescije in Savanarola so imeli globok učinek na velike množice in so izzvali poleg silnega sovraštva tudi strastno ljubezen. Toda dvomim, da bi bili dosegli ti možje, ali pa kak Rousseau, Goethe, Kant, Carlyle s svojimi sredstvi brez sodelovanja volivnega odbora

kak mandat v kmetiškem ali tudi v velikomestnem volivnem okrožju. Ti ljudje se ne ponižajo toliko, da bi se laskali volilcem zato, da bi pridobili njihove glasove, ali zato, da bi pobijali nasprotnika, ki poizkuša po izhojenih potih priti do cilja. Način, na kakršen se pridobi ljudski mandat, prestraši vnaprej plemenite narave; le egoistem ni ta način zapreka, egoistom, ki se ne strašijo ničesar, da si pridobe ugled in vpliv.

Pa imamo tukaj moža, ki hoče napraviti politično karijero. Gonilna sila njegovih dejanj je sebičnost; ker potrebuje popularnosti med ljudstvom, da pride do uglednega mesta, a ker doseže popularnost le oni, ki pospešuje dobrobit splošnosti ali se vsaj dela tako, kakor da pospešuje dobrobit vseh, zato se prične baviti z javnimi zadevami ali vsaj vzbujaja njegovo postopanje mnenje, da se bavi z njimi. Da bo imel uspeh, mora imeti lastnosti, ki navadno ne delajo človeka simpatičnega. Ne sme biti skromen, ker drugače se ne more pririniti v ospredje, in to mora storiti, da vzbudi pozornost. On mora biti hinavec in lažnik, ker je prisiljen, da je prijazen z ljudmi, ki so mu zoperni ali za katere mu nič ni, ker drugače bi si nakopal neštevilno sovražnikov; delati mora obljube, o katerih vnaprej vé, da jih ne bo mogel izpolniti. Da si pridobi večino, mora apelirati na surove navade in strasti množice, se mora laskati njenim predsodkom in vkoreninjenim naziranjem. Vse te poteze stvorijo lice, ki je zoperno vsakemu bolj plemenito čutečemu človeku. V romanu, bi tak človek ne pridobil simpatij bravcev. V življe-

* Iz znane knjige »Konvencionalne laži kulturnega človeštva« prinašamo odlomek, kjer govori avtor o »kandidatih«. Tema je tako aktualno obdelana, da veljajo izvajanja prav tako danes, kakor so veljala pred skoraj 40 leti, ko je izšla prva izdaja gori omenjene knjige M. Mordaua.

Poljedelec je po svetovni vojni zopet prišel za plug in motiko in obdeluje svojo grudo po prejšnji navadi. Zemlja mu rodi in donaša nepričakovane dohodke. Obrtnik je popravil svojo delavnico in s elotil z uspehom dela, delavec se je postavil za delovni stroj in proizvajajo proizvode za mirno dobo, in vendar ne more naše narodno gospodarstvo v stari tir. Preveč je razdejala svetovna vojna, preveč se je nabralo bede med nami in okoli nas, da bi mogli v tako kratkem času urediti svoje gospodarstvo. Tuja beda je še veliko večja od naše in ubija tudi naše gospodarstvo.

Ali ko se poljedelec veseli obilega donosa svojega truda, ko si je opomogel obrtnik in ne strada delavec, je ostal v bedi državni nameščencem. Ne zmanjšuje se ta beda, nasprotno, postaja dan za dnevom večja in ubija delazmožnost in delavoljnost državnega uslužbenca.

Predpogoj napredka v državi je urejena uprava. Ta pa ne bo prišla v pravi tir, dokler bo pustila država svojega uslužbenca v krempljih ponižujoče bede.

Izboljšajte gmotni položaj državnega nameščenca, da dvignete njegov stanovski ponos, pa bodele največ storili za izboljšanje uprave v naši državi.

Staro leto je prineslo državnim nameščencem le obljube državnih krmilarjev in raznih politikov. Novo leto naj reši državnega uslužbenca najtežjih gmotnih skrbi, da bo zopet lahko posvetil vse svoje sile službi države in njenega napredka. Državnim uslužbencem pa ključem besede, katere mi je rekel star uradnik, ki je pribežal iz naše Istre v Jugoslavijo:

»Opstanak jednog stališča moguć je samo u njegovanju stališke svijesti i u solidarnoj obrani zajedničkih interesa. Iz malenih udruženja izrase naj veliki trust, velika vojska, koja radi od Triglava do Belašica planine, od Dunava do Vardara i Jadrana. Sjajni lik sunca da opet obasjava mainu nabubrenog mora, koje želi napretka, uspjeha i snage!«

nju pa odda isti bravec temu prikazu pri vsakih volitvah svoj glas.

Volilni boj ima prav tako kakor prava vojna svojo strokovno znanost, strategijo in tehniko. Kandidat ni nikdar neposredno pred svojimi volilci. Med obema stoji odbor, katerega polnomočje izvira iz njegove predrznosti. Nekdo ima poželenje po tem, da bi se uveljavil. Zato skliče na svojo pest someščane na shod. Ako čuti, da sam ne uživa še dovolj ugleda za uspešen nastop, tedaj se mu pridruži nekoliko prijateljev, ali pa gre k nekaterim bogatim in domišljavim bedakom, katerim dopoveduje, da je njih pravica in dolžnost stopiti na čelo svojim someščanom, voditi javno mnenje i. t. d. Idijoti se čutijo vsled tega povabila zelo počaščeni in hite, da podpišejo svoje ime na oglas ali časopisno naznanilo. Takšen podpis je privlačna sila za vse tiste slaboumneže, ki sodijo moža po denarni vreči, naslovih in častnih mestih. Tako je torej sklican shod volilcev ali ustanovljen odbor, ki si prisvoji vodstvo. Vsak takšen odbor sestoji iz dveh vrst ljudi: en del tvorijo energični, brezobzirni plezavci, ki streme po osebni koristi, bodisi materijelne ali moralčne narave, drugi del tvorijo ljudje, ki se zde sami sebi važni, gledajo resno ali neumno; drugi del je bolj za dekoracijo. V odbor prideš lahko. Ni treba da si bil med ustanovitelji ali da si bil povabljen na sodelovanje. Samo da na shodih glasno in pogosto govoriš, in s to vsilivostjo obrneš pozornost nase. Človek s krepkim glasom in z zgovorno blebetavostjo doseže med množico brez dvoma hitro avtoriteto. Tak človek je onim, ki so se postavili

Ne tirajte do skrajnosti!

Dobrovoljsko glasilo »Nova otadžbina« nosi kot motto sledeči izrek: »Ko iskreno i strasno voli istinu, Slobodu i Otadžbinu, sloboda je i neustrašiv kao Bog, a prezren i gladan kao pas.«

Ta motto, katerega bi popolnoma upravičeno nosilo tudi naše glasilo »Naš glas«, mi je prišel na misel večkrat v poslednjem času, ko sem prišel do prepričanja, da nabavnih prispevkov ne bo, da zadostno povišanih doklad ne bo, da prepuščata naša vlada in naš parlament svoje uslužbenstvo usodi in ga izročata bedi in gladi, da končno crkne — »kao pas.«

S čim je državni nameščencem zaslužil, da se z njim in njegovo družino ravna tako nečloveško? Ali ni lojalni proti državi, ali ne vrši svojih dolžnosti vestno in točno? Do sedaj je državni nameščencem izpolnjeval svoje dolžnosti proti vsem in vsakomur vestno in požrtvovalno. Kako bo v bodoče — ne vemo. Preden kdo pogine lakote, napravi poprej še marsikaj!

S svojim ravnanjem je pognala vlada javne nameščence v obup in apatijo, preostane še samo ena stopnja, da ga požene še v sovraštvu do države, do one države, ki ima kruha za vse, samo za svojega nameščenca ga nima. Država nam je vzela vse, a dala ničesar. Vzela nam je naše prihranke, naš ugled, politično svobodo, nas in naše družine pahnila v največjo bedo in dolgove, nas popolnoma proletarizirala in nas postavila pod obznanje. Verižnikom, izvoznikarjem in še mnogim drugim škodljivcem države puste proste roke, da žive slobodno na naš račun. Za te ljudi, ki tirajo državo v socialno revolucijo, za te ljudi država nima »obznane«.

Dobro vemo, da slede vsaki vojni različne trdote, ali te trdote naj se razdele enakomerno na vse državljane in lažje jih bomo prenašali.

Tovariši, kje leži izhod iz te naše bede? Nikjer drugje kot v nas samih in v naši organizaciji. Tovariši, strnimo se v tesne vrste.

za voditelje množice, dobrodošel kot zaveznik, kot nasprotnik bi jim bil na potu. Zato ga hitro pritegnejo v odbor.

Volilni odbor se osredotoči lahko okolo moža, ki hoče postati poslanec, ali pa deluje tudi lahko brez njegovega vpliva. V prvem primeru vodi kandidat sam celotno gibanje; on organizira generalštab, sklicuje volivce, določuje govornike, ki naj govore množici in se sam bori za svojo zmago. V drugem primeru je pa volilni odbor tropa vojnih najemnikov, katero je zbral podjeten stotnik in jo dal v najem kandidatu, da izvojuje zanj boj. Mnogo politikov je delalo na ta način preden so postali sami poslanci; oni so dvigali in zopet vrgli ljudske zastopnike; oddajali ali pravzaprav prodajali so mandate, ali za gotov denar zase in za svoj trop, ali za častna mesta, ali za prednosti kake druge vrste; prav redkokdaj le zaradi častihlepja, da bi veljali v svojem volilnem okrožju kot najvplivnejši možje. Na shodih volivcev prevladujejo fraze. Množica poslušala le onega, ki kriči, dela zapeljive obljube in se giblje v lahko razumljivih vsakdanjostih. Na dan volitve glasujejo najvplivnejši volivci, za katere se je potrudil volilni odbor za vsakega posebej, po nareku svojega častihlepja ali interesa; presežna večina volivcev pa odda svoj glas kandidatu, za katerega se je trudil volilni odbor. Volijo onega, čigar ime so jim trobili tedne in tedne na uho. Ne poznajo človeka, ki ga volijo, ne vedo ničesar o njegovem značaju, sposobnostih, namenih; volijo ga, ker so se navadili na njegovo ime. Ako bi moral posoditi kdo izmed volivcev temu možu star lonec za štiri ura.

Med nami naj ne bo izdajalcev in štreberjev, ki bi si hoteli izboljšati svoj položaj na škodo drugih. Naša organizacija mora biti armada, v kateri vlada ta disciplina in enoten duh. Naša armada šteje nad 150.000 mož. Proti taki armadi, ako ima prej omenjene lastnosti, tudi obznana ne pomeni ničesar. Vsi za enega, eden za vse. Zavedajmo se svoje moči, ki postane v edinosti in slogi ogromna.

M.

Ravnovesje v državnem gospodarstvu.

»Slovenski Narod« z dne 24. decembra prinaša govor češkoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina, ki je priznan strokovnjak v finančni stroki. Dr. Rašin išče pota, kako bi uravnovesil dohodke in izdatke državnega gospodarstva in pri tem obravnava tudi za nas aktualna vprašanja, vprašanja o davkih in prejemkih državnih nameščencev. Pri nas še nismo čuli od nobenega finančnega ministra, tako stvarnega in temeljitega govora, kakor ga je imel dr. Rašin v Pardubicah. Njegov govor kaže, da zasleduje češkoslovaški finančni minister takšno rešitev gospodarske krize v svoji državi, ki bi bila na korist splošnosti, ne poedinim stanovom.

Rašinov govor, ki bo gotovo zanimal vse naše čitatelje, prinašamo po »Slov. Narodu«. Izvajal je sledeče:

Vojna in zanemarjeno gospodarstvo sta pozročila krizo v razpečavanju, ki obstoji v tem, da za industrijske izdelke ni odgovarjajočih tržišč. Ta kriza pa ne obstoja samo na Češkem, marveč tudi Angleška, Belgija, Amerika ne druge države se nahajajo danes v položaju hiperprodukcije, ki ima dalekosežne posledice. V vojnem času so bile države prisiljene skrbeti za svojo lastno industrijo, da nadomeste izdelke, ki so jih prej uvažale. Angleška ni mogla izvažati svojih izdelkov

tedaj bi se gotovo zanimal zanj bolj intenzivno; toda najvišje interese splošnosti, torej tudi svoje, mu zaupajo, ne da bi vedeli o njem več kakor to, da ga priporoča odbor ljudi, ki so posameznim volivcem prav tako malo znani kakor kandidat sam. In nič ne pomaga, ako bi se hoteli upirati temu nasilju, kar je v resnici. Poedin državljan, ki smatra pravice, katere mu daje ustava, za resne in ki si hoče natančneje ogledati moža, kateremu naj izroči najvažnejše polnomočje, bi se rad upiral tiranstvu odbora, ki mu vsiljuje človeka neznanega značaja. Toda njegova vestnost bi se skoraj gotovo utopila v površnosti množice. Kaj naj stori? Na dan volitve ostane lahko doma ali pa glasuje za moža svojega prepričanja. A ne eno ne drugo mu ne bo prineslo najmanjšo korist. Poslanec postane kljub temu oni, za katerega glasuje ogromna množica brezmiselnih in brezbržnih ali preplašenih; masa pa proklamira vedno ono ime, za katero se je delalo najbolj nasilno, najglasnejše in najbolj vztrajno. Res je: teoretično ima vsak državljan pravico, da priporoča svojega kandidata, da agitira zanj in da mu ustvari v družbi z drugimi svojo stranko. V praksi je pa tako, da dobi oni mnogo težje pristaše, ki prikazuje le na izvrstne lastnosti svojega kandidata kakor oni, ki obljubeje vsakovrstne velike stvari. Zato mora popasti pri izvrševanju političnih pravic oni, ki stremi vestno po dobrobiti splošnosti, a zmagujejo skupine politikov-obrtnikov, ki smatrajo javno življenje za obrat izkoriščevanja.

(Konec prth.)

v kolonije, ker ji je primanjkovalo ladij, ki so večinoma služile v vojaške svrhe, zato se je razvila v Avstraliji, Kanadi in Indiji nova industrija, ki je prej ni bilo. Isto je z Ameriko. Poleg tega pa je važno dejstvo, da je izstopila iz števila konzumentov Rusija, Turčija in vse one države, kjer prebivalstvo zaradi slabega gospodarstva ne more kupovati toliko kot je kupovalo v normalnih razmerah. Zato je neupravičena trditev, češ da je zvišanje kurza krone povzročilo gospodarsko krizo. Vzroki tiče bolj globoko, so svetovnega značaja in jih ne more odstraniti nobena vlada. Oni morajo biti odstranjeni polagoma in edino le na ta način, da se bo bogastvo narodov povečalo potom dela in varčevanja. Mislite si, da smo kot Robinson, ki mu je razbujeno morje svetovne vojne razbilo ladjo in je prišel na pusti otok. Kaj je delal Robinson? Moral je delati in to ne samo za to, da bi se najedel, marveč si je moral zgraditi brlog, napraviti si orožje za pobijanje zveri, moral je ujeti in ukrotiti kravico, ki bi mu dajala mleko, moral ji je napraviti na zimo seno, kratkomalo, moral je delati več, kot bi mu bilo treba doma, kajti moral je zbrati s svojim delom to, kar imenujemo kapital in sredstva za produciranje. V istem položaju je danes ljudstvo celega sveta. To, kar so nakupičili tekom stoletij naši predniki in mi sami, je uničila svetovna vojna. Mi smo danes siromašni, in to siromaštvo lahko odpravimo edino le — z delom. V parlamentu smo ustvarjali zakon za zakon, ker smo določali, kako veliko plačo mora imeti vsakdo, od okrajnega cestarja do najvišjega državnega uradnika, ustvarili smo raznovrstne druge zakone, nihče pa ni skrbel, kdo bo vse to plačal. Karakteristično je bilo pri tem, da ni nihče skrbel za one, ki bodo morali to plačati, in nihče jih ni vprašal. Posledica naše gospodarske politike je bila ta, da smo začeli več uvažati nego izvažati, da smo inozemstvu več plačevali nego ono nam, in naša krona je morala pasti. Izdatki za izplačevanje državnih administracij rastejo v strašnem razmerju. Vsakomur je jasno, da je današnji položaj nevzdržljiv in edini izhod je ta, da naložimo visoke davke ali pa da si denar izposodimo. Recimo, da si izposodimo letno dve milijardi od prebivalstva naše republike. To bi pomenilo, da bi država vzela trgovini, industriji in obrti dve milijardi, da bi prihranke, ki jih je imelo ljudstvo, izpremenila v svoje državne papirje. S posojilom bi samo poostrili sedanjo krizo. Tudi zvišanje davkov ni mogoče, marveč nasprotno, naše gospodarsko življenje zahteva, da se davki celo znižajo. Nadaljevanje takega gospodarstva je nevzdržljivo, prav tako pa je tudi nedopustno, da se kriči z agitacijskim namenom: država, znižaj davke, namesto da bi celokupno prebivalstvo enodušno zaklicalo vladi in parlamentu, da je treba v vseh državnih, zemskih in občinskih proračunih čim največ štediti, da morajo vsi oni, ki izsesavajo republiko in ljudstvo, ven. V ospredje naše gospodarske politike stopi v prihodnjih dneh tudi vprašanje o znižanju plače državnim uradnikom in javnim nameščencem. Po mojem mišljenju državni uradniki nimajo povoda, niti pravice do stavke ali pasivne resistance. Med njimi in delavci, ki delajo po kolektivni pogodbi, je ogromna razlika. O tem se lahko prepriča vsakdo, ki je videl tisoče delavcev brez dela. Za uradništvo skrbi država, ona skrbi tudi za njihove rodbine. Komur zakon določa sred-

stva za življenje, nima pravice posluževati se meznega boja. Stavka ali pasivna resistance je v tem slučaju kršitev službene prisega. Pravim naravnost, da bi nič ne imel proti temu, če bi se državno uradništvo odločilo za uredbo svojih dohodkov potom kolektivne pogodbe mesto, da jih urejata zakon in pragmatika. Ker pa vem, da je to nemogoče, je treba iskati drugi izhod, kjer si morata vlada in parlament reči: Do zdaj smo skrbeli samo za one, ki jim dajemo, sedaj pa moramo malo pogledati, kako se godi onim, ki morajo to plačevati. Znižanje uradniških plač je potreba, ki jo diktira gospodarski položaj države. Dolžnost vsakogar pa je, da po svojih močeh prispeva h gospodarskemu procvitu države.

Pri nas ljudje mnogo govore o tem, da mora država znižati davke. Jaz pa pravim, kaj naj počnem, če ne bom imel denarja? Država lahko zniža davke šele takrat, ko se bodo znižali njeni izdatki. Letošnji proračun smo skrčili proti lanskiemu za 729 milijonov. To pa še ni dovolj, marveč bo treba znižati število državnih uradnikov, kar bo sicer težka stvar, vendar se mora izvesti. Pri tem nas mora podpirati celokupno prebivalstvo. O današnji krizi se mnogo govori in piše, nihče pa se ne vpraša, da-li ta kriza morda že ni končana. Mislim, da bo naš razvoj v bodoče miren, če ga ne bodo motili inozemski vplivi in komplikacije. Kdor je opazoval mezdnno gibanje našega delavstva, je moral priti do zaključka, da je ono vztrajno in pametno. Naša trgovina, obrt in industrija se je prilagodila znižanim cenam, tekmo štirih mesecev smo prilagodili notranjo nakupno silo krone njenemu zunanjemu kurzu in če primerjamo isti proces na Angleškem, kjer je bil dosežen z ogromnimi stavkami delavstva, lahko trdimo, da je v našem narodu mnogo sil, ki jamčijo državi za procvit. Končno bi rad uresničil eno stvar: Hotel bi našemu prebivalstvu, ki je tako marljivo zbiralo 50vinarske, 20vinarske novce in krone, dati nekaj denar, ki bi bil vreden, da ga ljudje hranijo, hotel, bi da bi kovali češkoslovaški dukat s kraljem Vaclavom in napisom: »Ne daj poginiti nam, niti našim potomcem« na eni strani in s češkim levom z napisom »Češkoslovaška republika« na drugi strani. Hotel bi ta denar stisniti v roko češkega naroda kot simbol, da smo se približali onemu poslednjemu dukatu, ki je bil kovan s Sv. Vaclavom in ga je zamenil avstrijski orel. V tem dukatu bi videl, da smo se približali naši dobri stari preteklosti, kajti v zlatem denarju je končno dokaz, da smo samostojna suverena država. Cekin bi rad dal v roke našemu prebivalstvu in nič bi me ne jezilo, če bi si sleherni Čeh shranil po en dukat, če bi si sleherni moja vera v patriotizem kajti tolika je moja vera v patriotizem našega ljudstva, da sem prepričan, da bi se v slučaju težkih časov in nevarnosti za državo ti dukati kot zlat zaklad takoj vrnili v shrambo, kjer so se poprej nahajali. Verujem v idealizem češkega naroda, verujem vanj, ker sem ga videl pri prvem posojilu in pri zbiranju za državni fond. Je pač škoda, da je ta idealizem ubila stanovska in razredna agitacija in pehanje za mamonom, da je bil ubit tako hitro po onem velikem trenutku 28. oktobra. Naša naloga je vzbuditi zopet ta idealizem in vero v bodočnost češkega naroda.

Razširjajte „Naš Glas!“

I. Satler:

O izobrazbi in vzgoji.

(D a l j e)

Vsaka država, ki predstavlja združitve posamnih individuev v pravno družbo v svrhu lažje in čim idealnejše dosege splošnih ciljev in namenov človeštva, je kompliciran pravni kompleks, ki postaja tembolj kompliciran, čimbolj napreduje državni organizem v razvoju od čistega policijskega v evdajmonističen značaj. Gorje članom te družbe, kadar jim bodo interpretirati voljo zakonodajalčev, diktirali pravice in dolžnosti, ki so kodificirane v nebroju državnih zakonov navadnih mazači in lajki, ki si prizadevajo, da bi profanirali institucijo univerz in njih učenec! Brez dvoma mora biti ideal vsakega, da si pribori čim višjo izobrazbo in se tako podkuje za življenje, ki stavi čim dalje višje zahteve na posameznika.

Krivo je pogosto mnenje, da zadostuje človeku le za izvrševanje službe potrebna izobrazba. Po nazoru teh reformatorjev bi bilo potrebno ustvariti nebroj specialnih kurzov, ki bi pripravljali uradništvo za razne poklice in ki bi nadomestovali vse dosedanje, na splošno izobrazbo mereče šole. Pač bi bilo praktično danes, v času neznosne draginje, ko stane doletno šolanje ogromno kapitala, ki se pozneje vsled slabih plač ne obrestuje, da bi se na ta način vzgajali državni in privatni uradniki! Ali s stališča človeške družbe, ki hrepeni vedno naprej in si želi napredka, bi bilo tako postopanje neopravičeno in naši potomci, ki bi zabredli na ta način zopet s pota proti luči in resnici v stranpotja teme in zmote, bi težko obsodili tako naše početje in bridko občutako občutili naše zmote.

Človeški duh, ki si želi razmaha, spoznavanja sveta in življenja, bi se ne zadovoljil s takim utesnjevanjem obzorja. Zadovoljevali bi se z njimi pač redki njegovi zagovorniki, nikakor pa ne ogromna množica znatizeljnih ljudi, ki dvigajo svoj pogled k solncu in resnici. Seveda je postajala ta množica med vojno in postaja po vojni vedno manjša, ker živimo v dobi krutega materijalizma, ki se uveljavlja brezobzirno povsod.

Medtem ko je v predvojnem času vlekla neka magična moč vsakega posameznika v okrilje izobrazbe in se je duševne vrline cenilo višje nego materijalne dobrine, sta vojni in povojni čas mahoma oslabila ali celo uničila v človeškem srcu to tajno privlačno moč do izobrazbe. Izobrazba je idealna potreba, ki nastoja še le takrat, ko je nasičena materijalna potreba. Kakor se primerja čut estetike in ljubezen do glasbe, s pojavom telesne lakote, ki se manifestira kot materijalna potreba, tako nastaja analogno tudi zahteva po izobrazbi kot idealna potreba in sicer vse višje, čim višje je ta čut potrebe razvit v vsakem posameznem individuiju. Kakor se hrani telo s kruhom, tako se hrani duša s knjigo, razmišljevanjem in sklepanjem. Ker pa je duh s svojimi potrebami le produkt telesnega organizma, odvisen več ali manj od njegove integritete po principu mens sana in corpore sano, moramo smatrati duševne potrebe kot sekundarne in podrejene telesnim potrebam, ki jih moramo v prvi vrsti utešiti, da ohranimo organizem kot shrambo duha.

*) Jerusalem »Einführung in die Philosophie.

Medvojna in povojna doba se lahko imenujeta z vso pravico doba materijalizma. Izobraženstvo, ki je do vojne igralo veliko ulogo in se mu je klanjal sam bog Mamon, je padlo globoko s svojega blestečega prestola ter se moralo umakniti masi izkoriščevalcev vojne konjunktura — Minerva je podlegla Mamonu! Inteligenca se bori za vsakdanji kruh in v boju za eksistenco so zamrle idealne potrebe. Ne samo, da se te potrebe ne manifestirajo v obični meri, jim tudi ni mogoče zadostiti, ker je duševna hrana predraga.

Z ozirom na težek položaj drž. nameščencev ni čudno, da se med njimi ne pojavlja več stremenje po izobrazbi v oni meri kakor pred vojno, vsaj

Bog je hrano in pijačo
vsem v potrebo le ustvaril,
vede, znanstvo za igračo
sitim glavam je podaril.

S. Jenko.

Schopenhauer trdi,*) da je odvisno duševno izžarevanje od dobrega želodca, ki mora nemoteno delovati ter krepiti organizem. Seveda mora imeti želodec tudi dovolj tečne hrane, kajti dober želodec brez zadostne hrane nam nič ne koristi. Jakost duha in delovanje možgan sta odvisna v veliki meri od telesne strukture, ki mora — zlasti od možganske črepinje se zahteva to — kazati gotove zunanje znake individualne inteligence. Visoko čelo, visoka oblika črepinje, v kateri se lahko tvorijo veliki možgani, kratek vrat, močno delovanje srca ter živčna občutljivost, so glavni znaki vzvišene naravne duševne potence. Stopinja naobrazbe je torej v visoki meri odvisna ne samo od pridnosti vsakega posameznika in razpoložljivost onih sredstev, iz katerih se črpa izobrazba, nego zlasti od naravne individualne nadarjenosti. Naravno nadarjeni individui bo dosegel s primeroma malim trudom in manjšimi sredstvi večkrat dosti višjo stopinjo izobrazbe nego oni, ki mu je narava ta zvišeni dar odrekla. Vsekakor mora tudi pri duševno manj nadarjenem človeku nadomestiti pridnost deloma to, kar doseže duševno popolnejši igraje.

*) Schopenhauer: Die Welt als Wille und Vorstellung.

(Dalje)

Vsem cenjenim naročnikom in bralcem
»NAŠEGA GLASA« želi
SREČNO NOVO LETO 1923
uredništvo in upravništvo.

Vabilo na naročbo.

Današnja številka zaključuje letnik 1922. Priložili smo ji položnice in prosimo vljudno vse c. g. tovariše, da se jih poslužijo in obnove z njimi naročnino. Osobito pa prosimo ponovno nujno vse one g. naročnike, ki še nimajo plačane naročnine za tekoče leto, da jo zanesljivo takoj poravnajo. Vsem, ki so v zamudi s plačilom, smo označili danes poleg naslova vsoto, ki jo dolgujejo do 31. decembra 1922. Poudarjamo, da so všteta vsa dana plačila in da značijo zabeleženi zneski vsoto, ki je po odbitku vseh danih plačil z 31. decem-

brom še na dolgu. Prosim vse, da to vpoštevajo in nam doučne zneske nemudoma nakažejo. Uprava se mora le radi nereguliranih v plačevanju naročnine boriti s tezkocami, katerih pri malo večji stanovski zavednosti in čuti solidarnosti ne bi bil treba. Da nam je naše glasilo neobudno potrebno, je menda jasno vsakomur. Nastopila je doba, ko ga bomo potrebovali tako, kakor se nikdar. Če ga doslej ne bi bili imeli, morali bi ga ustanoviti sedaj. Vse naše zahteve so ostale nerešene; pokopan je nacrt o regulaciji naših doklad, pokopana je službena pragmatika! Za vse to treba se bo boriti od kraja. Kdo naj izvaja ta boj, če ne mi sami potom naših stanovskih organizacij z našo O. Z. na čelu. Edino ta bo v stanju privedi naše upravičene zahteve do končne ugodne rešitve. Da ji je pri tem lastno glasilo neobudno potrebno, je neizpodbitno dejstvo, ki ga ne spravi s sveta nobeno prerekanje. Zato je dolžnost vsakega tovariša, ki mu je lasten blagor pri srcu, da stori vse, da se naša O. Z. okrepi in razširi tako, da ne bo javnega nameščenca, ki ne bi bil njen član. Le takrat bo mogoče, dati našim zahtevam onega poudarka, ki more pri nastalih razmerah računati na uspeh. Bolj kakor kedaj doslej navezani smo sami nase. Kar smo imeli prijateljev in zagovornikov naših teženj v narodni skupščini, te smo vsled razpusta izgubili. Ne preostaja nam torej drugega, kakor da kolikor mogoče strnemo svoje vrste in nadaljujemo boj za naš obstanek. Uspešen bo ta boj le, če bomo vs. edini, ker sloga jači, nesloga tlači! Zato tovariši, na delo! Ne odpovedujte našega glasila, marveč pridobivajte mu novih naročnikov, agitirajte oc tovariša do tovariša in uspeh ne bo izostal.

Uprava.

— Občnji zbor Društva geometrov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sekcija Ljubljana, se je vršil 9. decembra t. l. v magistratni dvorani. Iz poročila odbora je občnji zbor posnel z obžalovanjem, da so še vedno vse društvene vloge glede kilometraže, privatnih meritev in procentov glede mapnih kopij nerešene. Na predlog tovarišev je bilo sklenjeno naprositi delegacijo ministrstva financ, da pospeši rešitev oziroma odpošiljatev vlog na merodajno mesto. Tovariš Zupančič je obširno poročal o korakih, storjenih v Beogradu za dosego uvrstitve geometrov v prvo kategorijo državnih nameščencev. Konstatiralo se je, da je narodni poslanec prof. Reischer največja ovira za dosego našega pričelnega cilja. Z zadovoljstvom je občnji zbor vzel na znanje, da je obljubil poslanec Rajer, da stori vse, da se izpolnijo naše zahteve. Tovarišem severne razmejitvene komisije se je izrekla zahvala za kritje stroškov delegatov, ki so bili odposlani v Beograd. Tovariš Ličen je predlagal, naj se uvede pri vsih evidenčnih uradih nepretrgano uradovanje. Ker je zadeva z odlokom del. min. financ rešena in so za ureditev uradnih ur merodajni predstojniki posameznih uradov, preide občnji zbor preko tega vprašanja. Glede strokovnega glasila je bilo sklenjeno, da bo pobiral tovariš Vydra mesečno po 2 Din za časopis, pričeni s 1. januarjem 1923 in sicer od vseh društvenikov. Ta denar se bo stekal v poseben fond, iz katerega se bo plačeval strokovni list, oziroma strokovne revije drugih držav, katere naj odbor po lastnem predudarku naroči. Zvečer je bil prijateljski sestanek v restavraciji »Zvezda«.

Zahteve odvetniškega uradništva v Celju. Listi poročajo, da so stavili odvetniški uradniki vseh kategorij svojim delodajalcem v Celju zahteve po izboljšanju plač. Zahtevajo kot najvišjo plačo za koncipijenta Din 3000 mesečno, kot najnižjo plačo za strojepiske pa Din. 1000 mesečno. Za vse kategorije pa zahtevajo ob novem letu dvojno plačo.

Redukcija uradništva. Iz vseh držav Srednje Evrope prihajajo zadnje mesece vesti o zmanjšanju števila državnih nameščencev. Iz Nemčije poročajo prav sedaj, da pripravlja vlada načrt o re-

dukaciji uradništva na železnicah. Vlada namerava odpustiti iz službe okoli 20.000 železniških nastavlencev. Organizacije železniškega osebja se pripravljajo že na odgovor na ta načrt vlade s tem, da pripravljajo stavko, ako bi hotela vlada izvesti svoj načrt.

Za tiskovni sklad »Našega Glasa« so darovali: g. Josip Novotny, Ptuj 20 K, g. Anton Cetinski, Kočevje 20 K in g. Štefan Kramar, Dol. Lendava 3 K. Srčna hvala. Uprava.

Gostilna „Pod Trančo“

Ljubljana, Stari trg št. 1.

Toči pristna dolenska in štajerska vina. Točna postrežba in zmerne cene.

Za obilni obisk se priporoča

JOSIP OLUP

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15.

priporoča svojo zalogo

dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalnih palic.

Popravila se izvršujejo točno in solidno

:: Nabavljalna zadruga ::
javnih nameščencev in vpokojencev

v Ljubljani.

Prodaja svojim članom razno špecerijsko in kolonijalno blago po znižanih cenah.

Oblačilna industrija

A. KUNC

LJUBLJANA

Gosposka ulica 7.

Konfekcija.

Lastni izdelki.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Ustanov. 1900. Delniška glavica in rezervni zakladi ca K 150.000.000

Cekovni račun št. 10.509. Brzjavni naslovi
Banka Ljubljana. Telefon št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Obrestuje vloge najugodno. Prodaja srečke razredne loterije.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Izdaja Osrednja Zveza javnih nameščencev in upokojencev za Slovenijo v Ljubljani.

Odgovorna urednica Štebi Alojzija. — Tiska Narodna tiskarna v Ljubljani.